

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
EXPRESSWAY AUTHORITY OF THAILAND
(EXAT)

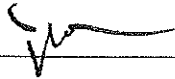
คู่มือปฏิบัติงานพนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ

สำเนาชุดที่ :
เอกสารหมายเลข : SD-กสป.-002
แก้ไขครั้งที่ : 0
จำนวนหน้าทั้งหมด : 13 (ไม่รวมปก)
วันที่ประกาศใช้ : ๖ มิ.ค. ๒๕๖๒

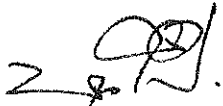
	ลงนาม	ตำแหน่ง	วันที่
ผู้เตรียม		ท.ปศ.	๑๘ ก.พ. ๒๕๖๒
ผู้ทบทวน		ผอ.กสป.	๑๘ ก.พ. ๒๕๖๒
ผู้อนุมัติ		ผอ.ฝคจ.	๑๘ ก.พ. ๒๕๖๒

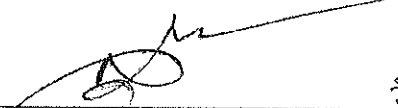
คู่มือปฏิบัติงานพนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ
กองกู้ภัยและสื่อสาร ฝ่ายควบคุมการจราจร

ผู้เสนอ วันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๒

(นายสุทธิพงศ์ บำรุงศรี)
หัวหน้าแผนกปฏิบัติการพิเศษ

ผู้ทบทวน วันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๒

(นายชุมพล โล่หัจจิดา)
ผู้อำนวยการกองสื่อสารและปฏิบัติการพิเศษ

ผู้อนุมัติ วันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๖๒

(นายสมบัติ สุระประสิทธิ์)
ผู้อำนวยการฝ่ายควบคุมการจราจร

เอกสารเลขที่ : กสป/๒

จำนวน ๑๓ หน้า

ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ : ๘ ก.พ. ๒๕๖๒

แก้ไขครั้งที่ : -

เอกสารนี้เป็นสมบัติของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ห้ามนำไปเผยแพร่หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

 EXAT การทบทวนเพื่อประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๑ ของ ๑๓

บันทึกการประกาศใช้/การแก้ไข		
แก้ไขครั้งที่	วันที่	รายละเอียดการแก้ไข

 ความมั่นคงแห่งประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๒ ของ ๑๓

สารบัญ

	หน้า
๑. วัตถุประสงค์	๓
๒. ขอบเขตการใช้คู่มือ	๓
๓. คำนิยาม	๓
๔. ขอบเขตงานปฏิบัติการพิเศษ	๕
๕. ผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานปฏิบัติการพิเศษ	๕
๖. หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานปฏิบัติการพิเศษ	๖
๗. วิธีปฏิบัติงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	๗
๘. ขั้นตอนปฏิบัติงานตอบโต้การโจรกรรมทรัพย์สินในทางพิเศษ	๘
๙. ขั้นตอนการเข้าจับกุมการโจรกรรมทรัพย์สินในทางพิเศษ	๙
๙.๑ กรณีที่ ๑ ผู้กระทำความผิดให้ความร่วมมือ	๙
๙.๒ กรณีที่ ๒ ผู้กระทำความผิดไม่ให้ความร่วมมือและมีอาวุธ	๙
๙.๓ กรณีที่ ๓ ผู้กระทำความผิดเป็นสตรี	๙
๙.๔ การเคลื่อนย้ายยานพาหนะของผู้กระทำความผิด	๙
๑๐. การให้ความช่วยเหลืออุบัติเหตุร้ายแรง กรณีอุบัติเหตุรถบรรทุกวัตถุอันตราย	๑๐
๑๑. วิธีปฏิบัติงานของทีมดับเพลิงแผนกปฏิบัติการพิเศษ	๑๑
๑๑.๑ กรณีเพลิงไหม้รถยนต์	๑๑
๑๑.๒ กรณีไฟไหม้หญ้า	๑๑
๑๒. งานวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย และการอพยพหนีไฟ	๑๒
๑๓. แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	๑๓
เอกสารอ้างอิง	

	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๓ ของ ๑๓

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ ในการปฏิบัติงานป้องกัน ปรามปราม การโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ การให้ความช่วยเหลืออุบัติเหตุร้ายแรงจากรถบรรทุกวัตถุอันตราย และการอบรมให้ความรู้ด้านการดับเพลิง เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บและอพยพหนีไฟ แก่พนักงานและลูกจ้าง กทพ. รวมถึงชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงเขตทางพิเศษ รวมทั้งแก้ไขเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางพิเศษได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตามวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง

๒. ขอบเขตการใช้คู่มือ

ในเขตทางพิเศษทุกสายทาง ได้แก่ ทางพิเศษเฉลิมมหานคร ทางพิเศษฉลองรัช ทางพิเศษบูรพาวิถี ทางพิเศษกาญจนาภิเษก ทางพิเศษศรีรัชและทางพิเศษอุดรรัถยา ทางพิเศษสายศรีรัช-วงแหวนรอบนอก รวมถึงทางหลวงพิเศษที่ กทพ. รับผิดชอบดำเนินการ รวมทั้งอาคารสำนักงาน อาคารศูนย์ควบคุมทางพิเศษ และอาคารด่านเก็บค่าผ่านทางพิเศษของ กทพ.

๓. คำนิยาม

๑) **ศูนย์ควบคุมทางพิเศษ** หมายถึง ศูนย์ประสานงานในการติดต่อสื่อสาร ด้านการจราจร และการรับแจ้งเหตุฉุกเฉินต่างๆ ในทางพิเศษ รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการจราจรและเหตุฉุกเฉินให้กับผู้ใช้ทางพิเศษ สถานีวิทยุกระจายเสียง พนักงานที่ปฏิบัติงานในทางพิเศษ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ และเป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือด้านการกู้ภัยในทางพิเศษ เพื่อแก้ไขปัญหาการจราจร และการโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ โดยมีพนักงานสื่อสารเป็นผู้ปฏิบัติ

๒) **ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ (War Room)** หมายถึง ศูนย์สั่งการในการแก้ไขปัญหาด้านจราจร กรณีมีเหตุผิดปกติในทางพิเศษ เช่น เกิดอุบัติเหตุร้ายแรง มีกลุ่มผู้ประท้วงขึ้นใช้ทางพิเศษ น้ำท่วมทางพิเศษ หรือมีเหตุการณ์พิเศษที่จะต้องดูแลความปลอดภัย เพื่อให้ผู้ใช้ทางได้รับความสะดวกในการใช้ทางพิเศษ โดยมีหัวหน้ากะพนักงานจัดการจราจร หรือหัวหน้ากะพนักงานกู้ภัยเป็นผู้สั่งการ และมีหัวหน้าแผนกเป็นผู้ควบคุมการสั่งการ

๓) **วอร์อำนวยการ** หมายถึง ผู้ทำหน้าที่อำนวยการ สั่งการ และตรวจสอบดูแลความเรียบร้อยในทางพิเศษ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการแก้ไขสถานการณ์เกี่ยวกับอุบัติเหตุที่มีขนาดใหญ่หรืออุบัติเหตุร้ายแรง และเหตุโจรกรรมทรัพย์สินที่เกิดขึ้นในเขตทางพิเศษ ให้คลี่คลายด้วยความรวดเร็ว ในช่วงเวลานอกเวลาราชการ โดยมีพนักงานระดับหัวหน้าแผนกในสังกัดฝ่ายควบคุมการจราจร หรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ปฏิบัติ

๔) **พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ** หมายถึง พนักงานกู้ภัย พนักงานจัดการจราจร และช่าง ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบ ปกป้อง ดูแลทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ เช่น สายไฟฟ้า สายนำสัญญาณใยแก้วนำแสง ฝัครอบรอยต่อขอบทาง ฝักระงับปิดท่อระบายน้ำ ฝัครอบช่องสายไฟ และป้ายบอกทาง เป็นต้น การให้ความช่วยเหลืออุบัติเหตุร้ายแรงจากรถบรรทุกวัตถุอันตราย และการอบรมให้ความรู้ด้านการดับเพลิง เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บและอพยพหนีไฟ แก่พนักงานและลูกจ้าง กทพ. รวมถึงบริการความรู้แก่ชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงเขตทางพิเศษ

๕) **พนักงานกู้ภัย** หมายถึง พนักงานกู้ภัย พนักงานขับเครื่องจักร คนงาน ซึ่งเป็นพนักงานของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่กู้ภัยเหตุการณ์ผิดปกติต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทางพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ทาง มีฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย และรวมถึงลูกจ้างที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานกู้ภัย และพนักงานกู้ภัยของหน่วยงานที่เป็นคู่สัญญากับการทางฯ ด้วย

	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ = ๘ กพ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๔ ของ ๑๓

๖) เจ้าหน้าที่ตำรวจ หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีเขตอำนาจ มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการจราจรในทางพิเศษ และรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีเขตอำนาจด้านอาญาในเขตทางพิเศษด้วย

๗) ผู้ใช้ทาง หมายถึง ผู้ที่ใช้รถยนต์ตามที่กฎหมายกำหนดและได้ชำระค่าผ่านทางเพื่อใช้ทางพิเศษ และรวมถึงผู้ที่ได้รับการยกเว้น

๘) รถกู้ภัย รถจรวจ หมายถึง รถยนต์ทุกประเภทที่ใช้ในการช่วยเหลือกู้ภัย และรถทุกประเภทที่ใช้ในการจัดการจราจร

๙) คู่กรณี หมายถึง ผู้ใช้ทางที่เกิดอุบัติเหตุในทางพิเศษ รวมถึงรถยนต์และส่วนควบของรถยนต์ คันที่ก่อให้เกิดเหตุผิดปกติในทางพิเศษ รวมถึงในสถานที่ด้วย

๑๐) มิฉฉาชีพ หมายถึง บุคคลที่ลักลอบโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ

๑๑) เขตทางพิเศษ หมายถึง พื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของอาคารสำนักงาน สิ่งก่อสร้างทางพิเศษ ที่เป็นทรัพย์สินของ กทพ. รวมทั้งเขตทางหลวงพิเศษที่ กทพ. รับผิดชอบดำเนินการ

๑๒) การช่วยเหลือและกู้ภัย หมายถึง การให้การช่วยเหลือ/การอพยพ ขณะเกิดอุบัติเหตุ/เกิดเหตุการณ์ รวมทั้งการเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่ติดอยู่ภายในอาคารหรือรถยนต์ที่เกิดเหตุการณ์ การควบคุมสถานการณ์ให้อยู่ในภาวะที่สามารถควบคุมได้

๑๓) น้ำยาโฟม หมายถึง สารเคมีที่มีลักษณะเป็นฟองเล็กๆ ใช้ในการฉีดพ่นพื้นผิวเพื่อดับเพลิงป้องกันเพลิงลุกลไหม้ หรือป้องกันการติดไฟจากวัตถุอันตราย

๑๔) สารดับเพลิง หมายถึง สารดับเพลิงที่มีประสิทธิภาพสามารถควบคุมเพลิงได้เป็นระยะเวลานานหรือไม่สามารถติดไฟขึ้นอีก

๑๕) หน่วยงานภายนอก หมายถึง หน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานเอกชน ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านการกู้ภัย ในกรณีที่มีอุบัติเหตุขนาดใหญ่ หรืออุบัติเหตุร้ายแรงเกิดขึ้นในทางพิเศษ เช่น ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ศูนย์เอราวัณ ศูนย์เรนทร มูลนิธิต่างๆ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมควบคุมมลพิษ เป็นต้น

๑๖) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานของการทางพิเศษแห่งประเทศไทยที่มีหน้าที่รับผิดชอบทรัพย์สิน หรือเป็นหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาทรัพย์สินในทางพิเศษ และรวมถึง หน่วยงานที่เป็นคู่สัญญาของการทางฯ ด้วย

	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๕ ของ ๑๓

๔. ขอบเขตงานปฏิบัติการพิเศษ

วางแผนดำเนินการ ป้องกัน ปรามปรามการโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ การให้ความช่วยเหลืออุบัติเหตุร้ายแรงจากรถบรรทุกวัตถุอันตราย และงานวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการดับเพลิง เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ และอพยพหนีไฟแก่พนักงานและลูกจ้าง กทพ. รวมถึงชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงเขตทางพิเศษ รวมทั้งแก้ไขเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางพิเศษได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตามวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ดังนี้

- (๑) ตรวจสอบความปลอดภัย ความเรียบร้อยในทางพิเศษ และดูแลทรัพย์สินในทางพิเศษ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง
- (๒) ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ทางกรณีรถขัดข้อง โดยการแก้ไขเบื้องต้น
- (๓) ดำเนินการช่วยเหลือผู้ใช้ทางที่เกิดเหตุอุบัติเหตุให้พ้นการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้ทางกรณีฉุกเฉิน
- (๔) สนับสนุนงานกู้ภัยตามที่ได้รับแจ้งจากศูนย์ควบคุม
- (๕) สนับสนุนช่วยดับเพลิงทั้งในทางพิเศษและบริเวณใกล้เคียงกับทางพิเศษ ตามที่ได้รับแจ้งจากศูนย์ควบคุม
- (๖) วางแผนเผื่อระวัง จับกุม มิจฉาชีพ ที่ลักลอบโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ
- (๗) ตรวจสอบประเมินเบื้องต้นกรณีอุบัติเหตุร้ายแรงมีวัตถุอันตรายรั่วไหลหรือเกิดอันตรายขึ้น หากสามารถดำเนินการควบคุมแก้ไขเองได้ ให้เร่งรัดดำเนินการ หากไม่สามารถดำเนินการได้เองหรือลุกลามออกนอกเขตทางพิเศษ ให้แจ้งศูนย์ควบคุมขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการ และต้องคอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนตลอดเวลาจนกว่าจะสิ้นสุดเหตุการณ์
- (๘) วางแผนหลักสูตรการฝึกซ้อมดับเพลิง และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่พนักงานและลูกจ้างทั้งหมดทั้ง กทพ. ตามกฎหมายกำหนด รวมทั้งให้บริการแก่ชุมชนใกล้เคียงเขตทางพิเศษด้วย
- (๙) ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ในการรักษาความปลอดภัยสถานที่กรณีมีเหตุการณ์ผิดปกติเกิดขึ้น
- (๑๐) ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๕. ผู้เกี่ยวข้องกับงานปฏิบัติการพิเศษ

- ศูนย์ควบคุมทางพิเศษ (พนักงานสื่อสาร)
- พนักงานกู้ภัย
- พนักงานจัดการจราจร
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- พนักงานฝ่ายจัดเก็บค่าผ่านทาง
- หัวหน้าแผนก (ในฝ่ายควบคุมการจราจร)
- เวนอำนวยการ
- ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ (War Room)
- ผู้ใช้ทาง
- ช่างซ่อมบำรุงรักษา

คู่มือปฏิบัติงาน
พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ

เอกสารเลขที่ : กสป/๒

แก้ไขครั้งที่ -

วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒

หน้าที่ ๖ ของ ๑๓

๖. หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพิเศษ

๑) แผนกปฏิบัติการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ วางแผน ดูแลความปลอดภัย ป้องกันโจรกรรมทรัพย์สินของ กทพ. ในเขตทางพิเศษ การให้ความช่วยเหลืออุบัติเหตุร้ายแรงจากรถบรรทุกวัตถุอันตราย การอบรมให้ความรู้ด้านการดับเพลิง เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บและอพยพหนีไฟแก่พนักงานและลูกจ้าง กทพ. รวมถึงชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงเขตทางพิเศษ และรวมทั้งแก้ไขเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางพิเศษและอาคารสถานที่ ซึ่งต้องปฏิบัติและรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ศูนย์ควบคุมได้รับทราบ

๒) ศูนย์ควบคุม (พนักงานสื่อสาร) มีหน้าที่ในการรับแจ้งการเกิดเหตุรถขัดข้อง อุบัติเหตุ เหตุลักลอบโจรกรรมทรัพย์สินต่างๆ ในทางพิเศษ และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทางพิเศษ ทำหน้าที่ประสานงานแจ้งพนักงานกู้ภัย และรวมถึงหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อดำเนินการตามขอบเขตหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง แล้วบันทึกเหตุการณ์และเวลาในแต่ละขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นเหตุการณ์ ลงในระบบงานเหตุการณ์บนทางพิเศษ (TFC)

๓) พนักงานกู้ภัย มีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือรถขัดข้องและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในทางพิเศษให้พ้นการกีดขวางการจราจรโดยเร็ว และนำรถที่เกิดอุบัติเหตุหรือคู่กรณีส่งสถานีตำรวจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของแผนกปฏิบัติการพิเศษ ในการตรวจตราดูแล จับกุมมิฉฉาชีพที่ลักลอบโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษและการร้องขอให้ช่วยเหลืออื่นๆ

๔) พนักงานจัดการจราจร มีหน้าที่อำนวยความสะดวก จัดการการจราจรบริเวณทางขึ้น ทางลง ทางต่างระดับที่มีการจราจรหนาแน่นและมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น เพื่อให้รถกู้ภัยหรือรถสนับสนุนต่างๆ เข้าถึงจุดเกิดเหตุด้วยความรวดเร็ว และช่วยเร่งระบายการจราจรมิให้เกิดการติดขัดหรือติดขัดน้อยที่สุด ในระหว่างที่หน่วยปฏิบัติการพิเศษ พนักงานกู้ภัย ให้ความช่วยเหลืออุบัติเหตุ รวมทั้งสนับสนุน ตรวจตราดูแล จับกุมมิฉฉาชีพที่ลักลอบโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ

๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีหน้าที่อำนวยความสะดวกจัดการจราจร จับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจร และในความผิดซึ่งหน้า สอบสวนเปรียบเทียบปรับคดีจราจรในทางพิเศษ รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ สน. ท้องที่ มีหน้าที่สอบสวนคดีอาญา รวมทั้งร่วมกับแพทย์ชันสูตรพลิกศพที่เกิดขึ้นในทางพิเศษ

๖) พนักงานฝ่ายจัดเก็บค่าผ่านทาง มีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานคู่กรณีส่งให้พนักงานกู้ภัย

๗) หัวหน้าแผนก (ในฝ่ายควบคุมการจราจร) มีหน้าที่ อำนาจการ สั่งการ และให้คำแนะนำพนักงานกู้ภัย ในการแก้ไขสถานการณ์อุบัติเหตุ ในกรณีที่เป็นอุบัติเหตุขนาดใหญ่หรืออุบัติเหตุที่มีความรุนแรง รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาสนับสนุนให้ความช่วยเหลือกรณีที่มีอุบัติเหตุร้ายแรงเกิดขึ้นในทางพิเศษ ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ตามตารางปฏิบัติงานเวรอำนาจการ

๘) เวนอำนาจการ มีหน้าที่ในการอำนาจการ สั่งการ และให้คำแนะนำในการแก้ไขสถานการณ์อุบัติเหตุ ในกรณีที่เป็นอุบัติเหตุขนาดใหญ่หรืออุบัติเหตุที่มีความรุนแรง รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาสนับสนุนให้ความช่วยเหลือกรณีที่มีอุบัติเหตุร้ายแรงเกิดขึ้นในทางพิเศษ ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ

๙) ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจ (War Room) มีหน้าที่สั่งการ ระดมกำลังคน และรถกู้ภัยภายในฝ่ายควบคุมการจราจร เพื่อการแก้ไขสถานการณ์อุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางพิเศษด้วยความรวดเร็ว

๑๐) ผู้ใช้ทาง มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎจราจร ตามสัญญาณจราจร และตามคำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑๑) ช่างซ่อมบำรุงรักษา มีหน้าที่ตรวจประเมินราคาเสียหาย และซ่อมบำรุงทรัพย์สินในทางพิเศษที่เสียหายจากการกระทำของคู่กรณี

๑๒) ฝ่ายกฎหมาย มีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและติดตามผลทางคดี

 EXAT การช่างพิเศษแห่งประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๕๒	หน้าที่ ๗ ของ ๑๓

๗. วิธีปฏิบัติงานหน่วยปฏิบัติการพิเศษ

๑) การแต่งกาย

- (๑) พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ จะต้องแต่งกายดังนี้
  - สวมเครื่องแบบแผนกปฏิบัติการพิเศษ สีกรมท่า ติดเครื่องหมายตราสัญลักษณ์ กทพ.
  - ชุดผจญเพลิงที่ใช้ดับเพลิงที่ กทพ. จัดหาให้
- (๒) สวมหมวกแก๊ปสีน้ำเงินที่มีสัญลักษณ์ของ กทพ. และปฏิบัติการพิเศษ
- (๓) สวมใส่รองเท้าหุ้มข้อ สีดำ ตามที่ กทพ. จัดหาให้

๒) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม

- (๑) ลงลายมือชื่อและเวลา ในใบลงเวลาปฏิบัติงานก่อนเวลาปฏิบัติงาน
- (๒) ตรวจสอบแผนปฏิบัติงาน ภารกิจประจำวันตามที่หัวหน้าชุดกำหนด ว่าจะต้องปฏิบัติงานประจำรถคันใดร่วมกับพนักงานคนใด และรับผิดชอบภารกิจใด
- (๓) เบิกกุญแจรถ ตรวจสอบสภาพรถให้อยู่ในสภาพปกติ ไม่มีร่องรอยการเฉี่ยวชนและความพร้อมของรถก่อนออกปฏิบัติงาน เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำ แบตเตอรี่ น้ำมันเครื่อง เป็นต้น
- (๔) ตรวจสอบอุปกรณ์ประจำรถตรวจสอบการให้ครบตามรายการที่กำหนดไว้ เช่น วิทยุสื่อสารประจำรถ วิทยุสื่อสารมือถือ เครื่องป้องกันตัวเฉพาะบุคคล (ตัว) ไฟวับวาบ เครื่องขยายเสียงไซเรน ไฟฉาย กล้องถ่ายภาพ กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว กล้องส่องทางไกล ชุดปฐมพยาบาล ถังดับเพลิง เป็นต้น หากพบสิ่งใดบกพร่องหรือไม่ครบถ้วนให้รีบดำเนินการแก้ไข หรือแจ้งให้หัวหน้ากะหน่วยปฏิบัติการพิเศษทราบโดยทันที
- (๕) ตรวจสอบบัตรปฏิบัติงานบนทางพิเศษให้มีและพร้อมที่จะใช้งานได้
- (๖) นำรถออกปฏิบัติงานและวิ่งตรวจสอบเส้นทางตามจุด หรือเส้นทางที่ได้รับมอบหมาย
- (๗) ในการนำรถออกปฏิบัติงานจะต้องลงรายละเอียดใบใบสั่งการใช้รถ ลงเวลาสถานที่ และระยะทางในแบบฟอร์มรายงานการใช้รถประจำวันให้ครบถ้วนทุกครั้ง เพื่อใช้ในการตรวจสอบการใช้รถและใช้ในการเบิกน้ำมันเชื้อเพลิงตามระยะทางที่กำหนด
- (๘) กรอกรายละเอียดของ ชื่อพนักงานขับรถ หมายเลขทะเบียนรถ วันเดือนปี ชื่อด้านฯ ในบัตรปฏิบัติงานในทางพิเศษ ให้ครบทุกครั้งที่ผ่านมา

 EXAT การทางพิเศษแห่งประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๘ ของ ๑๓

๘. ขั้นตอนปฏิบัติงานตอบโต้การโจรกรรมทรัพย์สินในทางพิเศษ

- ๑) เมื่อพนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ ได้รับแจ้งว่ามีการลักลอบและ/หรือโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ จะต้องรีบเดินทางไปถึงจุดที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด
- ๒) ประสานงานกับศูนย์ควบคุม เพื่อทราบสภาพการจราจรบริเวณจุดที่เกิดเหตุว่าการจราจรหนาแน่นหรือติดขัดหรือไม่ เพื่อกำหนดเส้นทางเข้าถึงจุดเกิดเหตุอย่างรวดเร็ว
- ๓) หากพนักงานหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ตรวจพบมีจลาจลกำลังลักลอบและ/หรือโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ แจ้งให้ศูนย์ควบคุมทราบทันที
- ๔) จอดรถในระยะที่สังเกตการณ์ได้ ทำการตรวจสอบเป้าหมายเบื้องต้น (อาจใช้อุปกรณ์ช่วย) พร้อมทั้งเก็บข้อมูลยานพาหนะ และบุคคลต้องสงสัย แจ้งให้ศูนย์ควบคุมทราบทันที
- ๕) หากพบว่าเป้าหมายมีพฤติกรรมการลักลอบและ/หรือโจรกรรมทรัพย์สินในเขตทางพิเศษ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แจ้งตำรวจท้องที่เพื่อขอกำลังสนับสนุน และร้องขออนุญาตให้เข้าดำเนินการจับกุม
- ๖) ตรวจสอบทรัพย์สินของการทางพิเศษฯ ที่ได้รับความเสียหายจากจุดเกิดเหตุ โดยเก็บหลักฐานอย่างละเอียดและบันทึกการจับกุมเพื่อนำส่ง พนักงานสอบสวนประจำท้องที่ดำเนินการต่อไป
- ๗) ประสานงานฝ่ายบำรุงรักษาเพื่อตรวจสอบทรัพย์สินของการทางพิเศษฯ ที่ได้รับความเสียหาย แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนประจำท้องที่เกิดเหตุทันที

 EXAT การทบทวนคณบดีแห่งประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๙ ของ ๑๓

๙. ขั้นตอนการเข้าจับกุมการโจรกรรมทรัพย์สินในทางพิเศษ

๙.๑ กรณีที่ ๑ ผู้กระทำความผิดให้ความร่วมมือ

- (๑) แสดงตัวให้ทราบว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าของทรัพย์ที่ถูกกระทำละเมิด
- (๒) ขอความร่วมมือในการตรวจค้นร่างกายและยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด
- (๓) บันทึกภาพ รวบรวมพยานหลักฐาน และนำตัวผู้กระทำความผิดส่ง พนักงานสอบสวนท้องที่นั้น
- (๔) รายงานผลการปฏิบัติงาน เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบโดยเร็ว

๙.๒ กรณีที่ ๒ ผู้กระทำความผิดไม่ให้ความร่วมมือและมีอาวุธ

- (๑) แสดงตัวให้ทราบว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าของทรัพย์ที่ถูกกระทำละเมิด
- (๒) แจ้งตำรวจท้องที่เข้าตรวจสอบ ที่เกิดเหตุ
- (๓) ขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจค้นร่างกายและยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด
- (๔) ทำการบันทึกภาพ รวบรวมพยานหลักฐาน และนำตัวผู้กระทำความผิดส่ง พนักงานสอบสวนท้องที่นั้น
- (๕) รายงานผลการปฏิบัติงาน เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบโดยเร็ว

๙.๓ กรณีที่ ๓ ผู้กระทำความผิดเป็นสตรี

- (๑) แสดงตัวให้ทราบว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าของทรัพย์ที่ถูกกระทำละเมิด
- (๒) ขอความร่วมมือในการตรวจค้นร่างกายและยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด
- (๓) ใช้เจ้าหน้าที่สุภาพสตรี ตรวจค้นร่างกายด้วยความระมัดระวังตามความเหมาะสม
- (๔) ทำการบันทึกภาพ รวบรวมพยานหลักฐาน และนำตัวผู้กระทำความผิดส่ง พนักงานสอบสวนท้องที่นั้น
- (๕) รายงานผลการปฏิบัติงาน เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบโดยเร็ว

(การจับกุมผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิอาญา) มาตรา ๘๐ ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้า นั้น ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นว่ามีผู้กระทำความผิดกำลังกระทำจริง

๙.๔ การเคลื่อนย้ายยานพาหนะของผู้กระทำผิด

- (๑) แจ้งตำรวจท้องที่เข้าตรวจสอบยานพาหนะ ณ ที่เกิดเหตุ
- (๒) ขอสนับสนุนรถกู้ภัยและรถยกในการเคลื่อนย้าย ส่งพนักงานสอบสวน สน.ท้องที่
- (๓) หลีกเลี่ยงการขับขี่ยานพาหนะของผู้กระทำผิด ขณะนำส่ง สน.ท้องที่

 EXAT การตรวจประเมินประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๑๐ ของ ๑๓

๑๐. การให้ความช่วยเหลืออุบัติเหตุร้ายแรง กรณีอุบัติเหตุรถบรรทุกวัตถุอันตราย

- ๑) เมื่อได้รับแจ้งจากศูนย์ควบคุมว่ามีอุบัติเหตุรถบรรทุกวัตถุอันตราย ให้รีบไปยังที่เกิดเหตุทันทีพร้อมอุปกรณ์ป้องกันสารเคมีเบื้องต้น (ชุดป้องกันสารเคมีระดับ A หรือ B และอุปกรณ์ตรวจวัดสารเคมี)
- ๒) ประสานงานกับศูนย์ควบคุม เพื่อตรวจชนิดของวัตถุอันตราย ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ ในกรณีที่มีการรั่วไหล ให้สอบถามสภาพพื้นที่ว่ามีแหล่งน้ำ แหล่งชุมชน เพื่อให้ทีมสนับสนุนจัดเตรียมอุปกรณ์เข้าระงับเหตุ และสอบถามการจราจรที่จะไปยังจุดที่เกิดเหตุว่ามีจราจรหนาแน่น หรือติดขัดหรือไม่พร้อมทั้งเปิดสัญญาณไฟวับวาบสัญญาณเสียงไซเรน ไฟหน้า ไฟกระพริบ ดุกเลน และขับรถด้วยความระมัดระวัง
- ๓) หากมีความจำเป็นต้องวิ่งย้อนทางจราจร หรือสวนกระแสการจราจรให้แจ้งศูนย์ควบคุม เพื่อประสานงานพนักงานจัดการจราจร หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการปิดการจราจรชั่วคราวอำนวยความสะดวก
- ๔) เมื่อถึงที่เกิดเหตุให้จอดรถในจุดที่อยู่เหนือลม และให้ห่างจากรถที่เกิดเหตุพอสมควร พร้อมแจ้งให้ศูนย์ควบคุมทราบ
- ๕) ทำการตรวจสอบและประเมินสถานการณ์ที่เกิดเหตุ ความรุนแรงและความต้องการขอสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกให้ศูนย์ควบคุมทราบ พร้อมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์เข้าระงับเหตุ
- ๖) ในกรณีที่มีการรั่วไหลของวัตถุอันตรายเป็นจำนวนมาก ให้ทำการจัดตั้งกองบัญชาการเหตุการณ์ ดุกเลน และจัดตั้งเขตพื้นที่ควบคุม
  - เขตอันตราย (Exclusion Zone/ Hot Zone) ห้ามผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าพื้นที่
  - เขตลดการปนเปื้อน (Contamination Reduction Zone/ Decon Tamination Zone/ Warm Zone) พื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ และหน่วยงานสนับสนุนในการระงับเหตุ
  - เขตสนับสนุน (Support Zone/ Cold Zone) พื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ
- ๗) ในกรณีที่ไม่ทราบชนิดของวัตถุอันตรายให้ใส่อุปกรณ์ป้องกันขั้นสูงสุดเข้าในพื้นที่ ทำการตรวจสอบพื้นที่ ช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บ ตรวจสอบการรั่วไหลของวัตถุอันตราย และแจ้งให้ศูนย์ควบคุมทราบ
- ๘) เมื่อรถอุปกรณ์สนับสนุนมาถึงให้ดำเนินการปิดกั้นช่องทางระบายน้ำและจัดเก็บวัตถุอันตราย ที่รั่วไหลพร้อมจัดทีมเข้าทำการหยุดการรั่วไหลของวัตถุอันตราย
- ๙) ในกรณีที่สารเคมีรั่วไหลไปยังพื้นที่ด้านล่างให้รีบดำเนินการปิดกั้นพื้นที่ไม่ให้สารเคมีกระจายตัว
- ๑๐) ปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุจากการขนส่งวัตถุอันตรายในทางพิเศษ
- ๑๑) เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วให้แจ้งศูนย์ควบคุมทราบ และรอเจ้าหน้าที่กู้ภัยดำเนินการเคลื่อนย้ายรถอุบัติเหตุต่อไป

 EXAT การทางพิเศษแห่งประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสข/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๑๑ ของ ๑๓

๑๑. วิธีปฏิบัติงานของทีมดับเพลิงแผนกปฏิบัติการพิเศษ

๑๑.๑ กรณีเพลิงไหม้รถยนต์

ขั้นตอนการช่วยเหลือกรณีเพลิงไหม้รถยนต์ ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อได้รับแจ้งจากศูนย์ควบคุม ให้รีบไปยังที่เกิดเหตุทันที ประสานงานกับศูนย์ควบคุม เพื่อตรวจสอบสภาพการจราจรที่จะไปยังจุดที่เกิดเหตุว่ามีการจราจรหนาแน่นหรือติดขัดหรือไม่ พร้อมทั้งเปิดสัญญาณไฟวับวาบ สัญญาณเสียงไซเรน ไฟหน้า ไฟกระพริบ ถูกเดิน และขับรถด้วยความระมัดระวัง

(๒) หากมีความจำเป็นต้องวิ่งย้อนทาง หรือสวนกระแสการจราจรให้แจ้งศูนย์ควบคุม เพื่อประสานงานพนักงานจัดการจราจร หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการสนับสนุนปิดการจราจรชั่วคราว

(๓) เมื่อถึงจุดเกิดเหตุให้จอดรถดับเพลิงในจุดที่อยู่เหนือลม และให้ห่างจากรถที่เกิดเหตุในจุดที่ปลอดภัยพร้อมแจ้งให้ศูนย์ควบคุมทราบ

(๔) ทำการตรวจสอบและประเมินสถานการณ์ พร้อมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์เข้าระงับเหตุ

(๕) เจ้าหน้าที่ประจำรถดับเพลิงเข้าทำการดับเพลิง เมื่อควบคุมเพลิงได้แล้วให้แจ้งศูนย์ควบคุมทราบ และรอให้เจ้าหน้าที่กู้ภัยทำการเคลื่อนย้ายรถที่เกิดเหตุออกจากพื้นที่

๑๑.๒ กรณีไฟไหม้หญ้า

ขั้นตอนการช่วยเหลือกรณีไฟไหม้หญ้า ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อได้รับแจ้งจากศูนย์ควบคุม ให้รีบไปยังที่เกิดเหตุทันที

(๒) เมื่อถึงจุดเกิดเหตุให้จอดรถบริเวณพื้นที่เหนือลม แล้วแจ้งให้ศูนย์ควบคุมทราบ

(๓) ทำการประเมินสถานการณ์ที่เกิดเหตุ แหล่งน้ำ ทิศทางลม และบ้านเรือนประชาชน ในกรณีไฟไหม้เป็นบริเวณกว้างให้แจ้งศูนย์ควบคุมเพื่อขอรถน้ำสนับสนุนเพิ่ม

(๔) ฉีดน้ำดับเพลิงเพื่อสกัดการลุกลามของไฟ โดยให้ดำเนินการในด้านที่ใกล้เคียงชุมชนหรือบ้านเรือนก่อน

(๕) เมื่อเพลิงสงบแล้วให้แจ้งศูนย์ควบคุมทราบ

 EXAT การทางพิเศษแห่งประเทศไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๑๒ ของ ๑๓

๑๒. งานวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย และการอพยพหนีไฟ

เป็นวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้กับพนักงานและลูกจ้างของ กทพ. ให้มีความรู้ในทฤษฎีการดับเพลิง การเกิดเพลิงไหม้ และสามารถดับเพลิงในเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย รวมทั้งสามารถช่วยเหลือ และเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยจากเพลิงไหม้ได้อย่างถูกต้องวิธี

รายละเอียดหลักสูตรการอบรมตามกฎกระทรวงการกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการ และดำเนินการ ด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยแบ่งเป็น

๑) ภาคทฤษฎี

- ทฤษฎีการเกิดเพลิงไหม้
- การแบ่งประเภทของไฟ
- จิตวิทยาเมื่อเกิดอัคคีภัย
- การป้องกันแหล่งกำเนิดการติดไฟ
- วิธีการดับเพลิงประเภทต่างๆ
- เครื่องมือดับเพลิงชนิดต่างๆ
- วิธีการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ใช้ในการดับเพลิง
- แผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย
- หลักการช่วยเหลือปฐมพยาบาลและเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย

๒) ภาคปฏิบัติ

- ฝึกการใช้เครื่องดับเพลิงชนิดน้ำอัดแรงดัน
- ฝึกการใช้เครื่องดับเพลิงชนิดผงเคมีแห้ง
- ฝึกการใช้เครื่องดับเพลิงชนิดคาร์บอนไดออกไซด์
- ฝึกการใช้เครื่องดับเพลิงแบบน้ำผสมโฟม
- ฝึกการใช้สายฉีดน้ำดับเพลิงและหัวฉีด
- ฝึกการดับเพลิงที่เกิดจากเชื้อเพลิงประเภทน้ำมันและแก๊ส
- ฝึกการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย
- การอพยพหนีไฟ

 EXAT การเข้าถึงสิ่งดี ๆ ของคนไทย	คู่มือปฏิบัติงาน พนักงานแผนกปฏิบัติการพิเศษ	เอกสารเลขที่ : กสป/๒	แก้ไขครั้งที่ -
		วันประกาศใช้ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๒	หน้าที่ ๑๓ ของ ๑๓

๑๓. แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

- บันทึกรายการเหตุการณ์ประจำวัน
- บันทึกตรวจเช็ครถ
- บันทึกลงนามและลงเวลาปฏิบัติงานประจำวัน